

Arnau Puig, el filòsof de l'Acadèmia*

Pilar Vélez

Acadèmica numerària

Arnau Puig és un home d'acció que mai no s'ha fet escàpol de la realitat que li ha tocat de viure. Aquesta afirmació que pot semblar una obvietat, atès que aparentment sembla que tots vivim el nostre temps, no ho és pas, car una cosa és viure i, l'altra, sobreviure o fins i tot infraviure.

Dic això perquè ja des de ben jove concebia la vida com un projecte, justament a conseqüència de la inquietud que provoca a l'home el viure, és a dir, el seu entorn i les circumstàncies específiques que l'afecten.

Per aquest motiu, just acabada la guerra i enmig de l'etapa més fosca que ha viscut el nostre país al segle XX, en ple desert sociocultural, Puig, amb el tremp de l'autodidacta, inicià el seu camí sempre preocupat per la incidència social i l'aportació a la col·lectivitat.

Integritat individual i, alhora, compromís amb els altres, han distingit des del primer moment la seva trajectòria personal i professional, tot plegat una mateixa cosa. Perquè l'home d'acció és present arreu i indissociable en bocins, car la persona és una i Puig és i ha estat des dels seus anys més tendres un filòsof. Filòsof, per tant, amant de la saviesa. No es tractava d'acumular sabers, sinó coneixement, és a dir, d'utilitzar com a eines la reflexió i el pensament, i també l'anàlisi del passat per construir el futur.

Aquest primer esbós de retrat, de ben segur poc acadèmic, en cap cas una mera *laudatio*, ens transporta als primers anys quaranta del segle passat, quan Arnau Puig era amic de Joan Brossa i de Joan Ponç, uns joves aleshores tan anònims com ell, però que immersos en la grisor d'aquella Barcelona, eren veritables anticonformistes, anti *statu quo*, lluitadors, agitadors culturals plens d'iniciatives.

Dotats d'una sensibilitat especial, cadascú amb llurs aptituds singulars, procedien i defensaven una cultura proletària culta i no sotmesa, com més d'un cop ell mateix l'ha definida. Moguts per l'afany de conèixer, enmig de la ignorància imposada, estaven convençuts que hi havia (i calia) molt camí per recórrer.

Tot això significa que aquests joves tenien la gosadia de pensar i cadascú es manifestava amb els seus instruments. Per això, el 1946 confeccionaren l'únic número de la revista *Algol*, de denominació demoníaca, la qual avui, amb la perspectiva que atorguen els anys, pot considerar-se com l'origen del grup *Dau al Set*, o més ben dit, de la manifestació de l'esperit *Dau al Set* o, encara millor, de l'actitud *Dau al Set*.

Amb aquesta revista a les mans, els tres amics van conèixer dos joves més, pintors, Antoni Tàpies i Modest Cuixart, amb qui coincidiren en l'essència de la seva actitud vital. També s'hi afegí Joan Josep Tharrats amb la seva premsa tipogràfica "Minerva", infraestructura tècnica que permeté

convertir els seus ideals en una revista, *Dau al Set* (1948-1951), concebuda per ells com un instrument de lluita i transformació, per bé que mai no fou programàtica.

Arnau Puig era el filòsof de *Dau al Set*, mentre els altres joves revelaven les seves inquietuds mitjançant el camí de l'art. Filosofia i art, art i filosofia, no l'abandonaren ja mai més fins avui. Convingut que l'art era el resultat de l'acció, d'acord amb el compromís vital que havia assumit, Puig no era, ni és, un místic, com tampoc no ha cregut mai en màgies de cap mena, sinó que ha procurat tocar de peus a terra, i la seva mateixa presència no enganya: és l'esforç el que fa capgirar les coses.

Home de combat, de combat intel·lectual, home polític, és a dir, preocupat per i abocat a la polis, ha sabut sempre que per fer la revolució cal conèixer. Intensament compromès amb la vida, el seu afany de coneixement i de reflexió filosòfica i estètica el portà finalment pel camí universitari i es llicencià en filosofia a la Universitat de Barcelona l'any 1955. Després, mentre vivia a París, s'endinsà en la sociologia del coneixement, s'hi doctorà a la Sorbonne i desenvolupà una trajectòria investigadora i docent. De retorn, als anys seixanta, la continuà a Barcelona: Lycée Français, Scuola Italiana, Llotja, Universitat Autònoma..., i d'una manera especial a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura, on assolí la Càtedra d'Estètica i Composició arquitectònica, funció que pot considerar-se com la culminació acadèmica o oficial del seu neguit palès ja des de la seva joventut.

Ara bé, la presència d'Arnau Puig a la vida sociocultural del nostre país i més enllà depassa amb escreix la vida universitària. Director de l'Escuela Española de Historia y Arqueología de Roma i vicedirector de la Academia Española de Bellas Artes, també de Roma, amb anterioritat ja havia estat el president de l'Association des Artistes Espagnols de Paris (1958-61) i també president del Cercle Maillol de l'Institut Français de Barcelona (1964-86), entitat que jugà un paper decisiu en permetre obrir una porta al món a molts artistes –alguns dels quals esdevingueren després els més destacats del nostre país–, que a la capital francesa van poder desenvolupar amb plenitud i llibertat els seus projectes.

I no només això, perquè entre el 1992 i el 2001 presidí l'Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA), la primera associació d'aquest tipus de tot l'estat, que també fou una eina de combat, de la qual n'acabem de celebrar el 25è aniversari.

Filòsof, com vèiem, ja que si els artistes es manifesten mitjançant la seva obra plàstica, els filòsofs ho fan amb la seva ensenyança i la seva actitud. A París, a Roma, a l'Escola d'Arquitectura, a l'ACCA, en una classe, un jurat o una taula rodona, Puig sempre es mostra inquiet i preocupat per allò de què tracta, i lluny d'oferir lliçons resclosides de manual, es fa ressò de l'actualitat i és capaç de plantejar interrogants i suscitar el debat. Al capdavant, la filosofia no és una assignatura que cal aprovar, sinó una reflexió que ajuda a viure o que forma part del viure.

Avui Arnau Puig és rebut en aquesta casa com a acadèmic d'honor. De ben segur el jove Puig conestatari, 50 o 60 anys enrere, hagués rebutjat el fet de l'acadèmia. Que ara accepti formar-ne part no significa pas que ell s'hagi estovat, sinó que l'Acadèmia ja correspon als seus, també nostres, requisits d'exigència.

La nostra institució, plena d'artistes, investigadors i amants de l'art, se sent orgullosa de compartir des d'ara amb un filòsof al seu si, perquè tal i com succeïa en temps atenencs, quan Plató es reunia als jardins d'Academ amb els seus deixebles i els transmetia les seves reflexions, des d'ara la nostra entitat podrà compartir els interessos i enriquir-se amb les aportacions de mirada àmplia i crítica d'Arnau Puig, des d'ara, el filòsof de l'Acadèmia.

Benvingut Arnau!

* Elogi llegit amb motiu de l'ingrés del Dr. Arnau Puig com a Acadèmic d'Honor de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi el 17 de desembre de 2003.